

Gamal rustur

Oddagrein

TAÐ er av bæði høgum og lágum langt síðani staðfest, at føroyska kapitalapparatið er slitið niður um alt forsvarligt mark.

Tað er somuleiðis ein sannroynd, at einki røktist fyr til tess at fáa nakað, ið bert líknar vinningi burturúr okkara høvuðsvinnu, fyrr enn iløgur eru gjørdar í nýggja tøkni, ið heilt gjøgnumgangandi broytir allan okkara vinnulívsstruktur. Ikki bert framleiðslutøkni og framleiðslumhvørvi, men tøkni, ið ger vinnuna færa fyr at gera aðrar, annarleiðis og nýggjar vørur.

EIN fortreyt fyr einari tilikari gongd er broyttur og annarleiðis hugburður til serliga hugtakið fortreytir. At ásanna týðningin av at her eru tær fortreytir einum nýggjum vinnulívi tærvar er ein politisk skylda.

Í árávis hava vit nú tósáð og skrivað um at skapa neyðugu fortreytirnar. Vit hava fingið ilt í oyri av øllum rópum um strukturbroytingar, men vit eru ikki komin eitt fet viðari.

AT okkara politisku myndugleikar ikki hava skilt minsta vetið av nökrum sum helst, tá ræður um teknologiskar og aðrar fortreytir, er síðsta teknologiska skipagalan eitt itøkligt og sera hugstoytt dømi um:

NOLSOYAR PÁLL...! - Eru hetta rættisatðir menn, ella eru hetta bert teir vanligu politisku bytt-lingarnar, ið her hava rátt fyr borgum?

OKKARA grundkapitalur - fiskastovnamir - skulu nú verjast við einum gomlum útrangeraðum fronskum krigsskipi, fyrst vrakað av fronsku marinuni og síðani av franska havgranskingar-stovninum!

ÍSTAÐIN fyr at latið Tórshavnar Skipasmiðju og Skipasmiðjuni inni á Skála, saman við skiparela-teraðum fyrteykum í Føroyum, designað eitt til endamálið vælegna skip, ið teir so kundu bygt í fe-lag og - ikki minst - boðið út í felag, og á tann hátt, ikki bert fingið nóktað ein akuttan tørv, men uttan iva eisini høvdu fingið lagt lunnar undir framhaldandi bygging av skipum til serlig endamál til aðrar tjóðir.

EITT heilt kvart árhundrað er hetta skrambul til aldurs, sum landstýrið hevur keypt heim til vakt-arhald og serliga til bjargingararbeiðið úti á víðum havi tá, ið mest leikar á! - Hava liv ongar týðning meira?

HVAT er hetta fyr eitt skip, ið kan fara um hæv uttan at verða góðkent av nationalu trygdarmyndugleikunum? - Og er nýggja føroyska skipasýnið herettir-dags at finna í Tinganesi?

VIT fara at spyrja um tilvildarligir politiskir amatørar nú skulu til at meta um og gera av, tá ræður um trygdina á føroyskum skipum? - Er hetta ætlanin, so er ikki so leingi eftir at biðja, til alt heldur uppá!

OKKARA samfelag er tá blivið hættisligt uppá so mangar mátar.

VIT fara ikki bert at gita - vit fara at spáa, at kost-naðurin fyr viðlíkahald og rakstur av hesum nýggja gamla skipi hjá Føroya Landsstýri verður líka so stór-ur, sum bæði viðlíkahalds- rakstrar- og kapital-kost-naður av einum nýggjum skipi, ið kostar mangar ferðir so nógv, sum hetta gamla skramblið!

Sosíalurin

Viðmerking

Viðmerkingar um trupulleikarnar hjá ALS

Tað kann vera, at tíðarskeiðið er eitt stríðsmál, men veruligi trupulleikin er, at arbeiðsávisingin ongantíð hevur virkað. Skipanin er medvirkandi til, at høvuðsmálið um, at tað altíð skuldi løna seg at arbeiða ikki verður rokkið. Hetta er eitt mál, sum vit borgarar og inngjaldarar til skipanina krevja, nakað verður gjørt við.

Nú er so líkt til, at Axel H. Nolsøe, landsstýrismaður endiliga hevur tikið avgerð um, at tíðin, ein kann vera í ALS, fram til nýggjars verður 3 ár og 2 mánaðir. Hetta er hansara fulli rættur, nú vit hava fingið ráðharraskipan, og vit onnur mugu so bert vóna, at hansara avgerð er røtt.

Hóast eg sum landsstýrismaður við abyrgd fyr arbeiðsmarknaðarviðurskiptum var í mongum vási í samband við ALS og vissiliga hevði mangt stríðið við stýrið fyr ALS, so skerst ikki burtur, at avgerðin hjá landsstýrsmanninum stendur rættliga einsamøll, til alt stýrið hevði eitt annað tilmæli. Harvið er ikki sagt, at hansara avgerð ikki kann vera røtt, men hon eigur at ver væl grundað. Og nevniliga grundgevingina kenna vit ikki enn, men hana kunnu vit sjálvandi fáa at vita í løgtinginum.

Millum manna tykist mangan sum um, at avgerðirnar hjá landsstýrinum, tá tað snýr seg um tíðarskeiðið ein kann vera í ALS, at landsstýrið alla tíðina velur ta løttu loysnina við tí úrsliti, at vit nú hava heimsmet í longd av tíðarskeiði, ein kann vera í slíkari skipan. Tað er sum um, at landsstýrið, hetta og undanfarna, ikki hava dirvi til at siga, at higartil røkkur tað og ikki longur.

Hetta skal ikki skiljast sum um, at eg ikki unni teimum arbeiðsleysu góðar sømdir, tvørturímóti, men tá tað er talan um eina skipan upp á gott og ringt, so má hon eisini hava sínar avmarkingar, um ikki annað so av figgarligum ávum.

Eftir er so bert at vóna, at Axel H. Nolsøe við síni avgerð eisini hevur tikið hædd fyr teimum skyldum, sum ALS hevur m.a. afturgjaldið av lánunum frá »Samhaldsfasta«. Hesi eru

sambært lóg, so tey kunna ikki útsetast av landsstýrinum.

Men um alt hetta ber til at fáa at vita, tá ið regluliga tingarbeiðið verður tikið upp aftur.

Javnaðarflokkurin, sum sat við abyrgd, tá skipanin varð gjørd, er framvegis av tí áskoðan, at talan skal vera um eina tryggingarskipan. Hetta merkir so aftur, at inngjöld skal geva rætt til útgjöld, tá tær vanligu fortreytirnar eru uppfyltar, men eisini at útgjöld og inngjöld í stóð eru samantengd.

Tá ið vit á vári 1993 tóku loftið burtur og hækkaðu inngjaldið til 2,75%, so varð tað gjørt, tí tað var eingin annar møguleiki, og tað var neyðugt. Og sjálvandi skulu vit, sum eru í vinnu rætta eina solidariska hundu, og er tað framvegis neyðugt, so gera vit tað sjálvandi. Tað er so at vóna, at metingin hjá Axel H. Nolsøe er røtt, og at hann ikki av manglandi dirvi hevur tikið hesa avgerðina.

Men persónliga siggi eg ikki hetta málið viðvíkjandi tíðarskeiðinum í ALS sum tað týðningarmesta. Eitt munandi meira týðandi mál er, og tað er, at arbeiðsávisingin ikki virkar.

Tá vit á sinni gjørdur skipanina, so vóru allar partar samdir í, at høvuðssetningurin skuldi vera, at tað altíð skuldi løna seg at arbeiða.

I gjár siggi vit aftur ein arbeiðsgevara, sum í Sosíalunum gremur seg um, at hann ikki kann fáa fólk til arbeiðis á Fiskavirking í Havn. Tey, sum standa sum tøk, bera seg undan at taka av arbeiðsboðum, tó uttan at hetta fær nakrar fylgjur.

Hetta er ikki nakað einsamt dømi, tey eru so mong. Eisini eru dømi um, at fólk eru í vinnu, men varðveita framvegis útgjaldið frá ALS.

Hvat líkast tað, at virki ikki kunna fara yvir til skiftis-arbeiði, tí teimum tærvar arbeiðsfólk, og tað samstundis standa nógv arbeiðsøk enn tá í sama øki. Annars stendur í lógini, at Føroyar er ein arbeiðsmarknaður.

Hvat líkast tað, at virki noyðast at venda sær til skúlarnar, tí teimum tærvar arbeiðsfólk, og tað standa arbeiðstøk í listanum hjá ALS.

Hetta kunna vit ikki góðtaka, tí úrslitið av slíkum »slendrian« verður, at veitingin til tey, sum veruliga hava hana fyr neyðini, verður skerd av somu orsök. Hetta er at líkna við »sosialt bedrageri«.

Eg havi fyrr havt hetta frammi í tjaki, men tó uttan at nakar bati er at siggja. V.ø.ø. arbeiðsávisingin virkar ikki, hóast fakfelag-ir runt landið bjóða seg til at vera við í arbeiðinum. Við mínum besta vilja, so dugi eg ikki at skilja, at tað við tí framkomnu tøkni, vit í dag hava, og landið er hóast alt ikki so stórt, at tað ikki skal bera til at fáa »justits« hesum viðvíkjandi.

Her er nakað at fara í holt við hjá bæði stýri og hjá landsstýrsmanninum Axel H. Nolsøe.

Vit sum borgarar, sum gjalda inn til skipanina og vit, sum eru fólkavaldir lóggevarar, mugu krevja, at hesi viðurskipti verða rættaði sum skjótast.

Ein fylgja av hesi líkasælu verður, at ein partur av arbeiðsmegini, ikki tí tey sjálvi vilja tað, fer at kenna seg væl í skipanini, fer at gerast tryggur í skipanini og kanska missir hugin at venda aftur til arbeiðsmarknaðin. Tað er so tær royndir, grannalond okkara hava. T.v.s. at arbeiðsmor-alurin kann fara fyr bakka.

Annars kundu tit eisini fara undir at hugsa nýtt.

Hvat við at skipa fyr meira aktivering av arbeiðsleys-um. Uppgávarnar liggja og biða. Hvat við at økja meira um útbúgvingartilboðini til tey arbeiðsleysu? Røkt av arbeiðsmegini er ein sunnur politikkur, tí tá er teirra møguleiki fyr at venda aft-ur til arbeiðsmarknaðin munandi bøttur, serliga tey, sum hava verið uttan arbeiði í longri tíð.

Vit hava í dag stórt sæð bert passivar útgjalding, men málið má verða, at við útgjaldinum fylgir eitt arbeiðstilboð ella kanska eitt útbúgvingartilboð. Tað hevði tænt teimum arbeiðs-leysu, tað hevði tænt skip-anini, og tað hevði tænt landinum. Væl veit eg, at hetta er lættari sagt enn gjørt, men eg filist á, at so litið hendir hesum viðvík-andi.

Tað er ikki rætt, og tað er ósolidariskt at lata fólk standa passiv á síðulínuni, um tey heldur vilja vera við í sjálvum dystinum.

Joannes Eidesgaard,
løgtingsmaður

Lýsingartorgið

Tað rætta lýsingartorgið - bara í Sosíalunum FIMM ferðir um vikuna